

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

5. Praxis quoad eos, qui utuntur opera alterius ad expedienda cambia, & recambia.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

legit probabile, confundit cum alio, quod ejusmodi fortasse non est. Id timeo, ne occurrat in Tractatu de Cambiis, nam dum legis, multos Auctores citati pro approbationibus cambium ad Numulinas expediendum à Correspondente campforis, etiam pauperis, putas, citari item pro eo casu, quo non nisi per illud unum creditum ejusdem campforis, modo à nobis explicato, & rejecto, expeditur. Prudentius igitur Delugo loco citato, cum aliquos Doctores affectat approbantes ejusmodi cambium, signatè notat num. 77. illos docere, esse id licitum cum aliquibus moderatioribus, inter quas prof. Etò hæc, de qua hæctenus disputavimus, præcipuum locum tenere debet, ut scilicet habeatur alia pecunia, sive realiter, sive æquivalenter, præter ipsum unum creditum, quod est contra campforium.

§. V. Praxis, quoad eos, qui sumunt operâ alterius, ad expedienda Cambia, & Recambia.

1. Posita jam nostra sententia, practicè omnino suscipienda, sic, claritatis gratia, quotidianum casum proponamus, & dissolvamus.

2. Vidua, vel quilibet non Mercator dat viro indigenti, verbi gratià Caio, centum aureos ad Cambium, sive Neapoli, sive Placentiæ, sive alibi solvendum; & quia neuter habet ibi Correspondentem, confugit ad hominem, verbi gratià, nomine Antonium, hic Patronum existentem, qui habet in illis locis Correspondentem, seu Procuratorem nomine Scium, & rogant, ut ipse Antonius acceptet, dirigatque dicti cambii negotium. Annuit Antonius, format literas juxta formulas cambii, & mittit ad suum dictum Correspondentem Scium, idque nomine Viduæ, & Caii prædictorum sic volentium, qui Scius acceptat, solvit, remittitque Recambium. Tunc autem, tum Antonius, tum Scius licet pro suis laboribus confectas acquirunt Provisiones. Potestne igitur sine injustitia, vel peccato adiri prædictus Antonius quicunque tandem in sit; & quemcumque habeat Correspondentem?

3. Respondeo, esse bene ex prædictis distinguendum. Si enim Antonius, ejusque Correspondens sint viri locupletes vel qui habeant alia contra alios credita, licet, & justè ad eorum operam confugietur: sed injustè, & illicitè, si sint ita pauperes, ut non habeant alia credita, de quibus disponere possint, nisi illud illius Viduæ. Ratio ex proximè allatis ducenda est. Nam, si habent pecuniam, vel alia credita, potest Correspondens in primo cambio, & Antonius in Recambio, vel Recambiis (quæ subinde solent continuatè fieri) mutare pecuniam Caio, vel eandem dare ad Cambium eidem Caio. Potest, inquam, & de facto; licet enim id à Mercatoribus explicite non advertatur, cum tamen ipsi habeant intentionem expediendi cambia, meliori modo, quo licet possint, tacitè mutant, vel dant ad cambium, quando pecuniam, vel illa alia credita habentes, transferunt credita; & debita in libros rationum dari, & accepti. Verum, si dictus Antonius, ejusque Correspondens, nec pecuniam habent, nec prædicta alia credita, non possunt, nisi illud unicum creditum, quod habent, vendere, vel dare mutuum ipsi debitori Caio vel ejus Procuratori, quod tamen non est aptum, ad extinguendum primum cambium jam §. præcedente, probatum est.

4. Quod si ponas, Antonium pauperem, & omnino ineptum, sed Scium Correspondentem divitem, seu modo dicto idoneum ad solvendum cambium, tunc dico, posse justè, & licet fieri primum cambium, quod extinguere debet Scius, qui habet unde, sed non posse justè, & licet fieri Recambium, quod debet extinguere Antonius, qui supponitur non habere, unde solvat.

5. Quoniam ergo; in nostris Regionibus, ex illis qui hoc officium continuandi cambia exercent, aliqui

sunt locupletes, quales sunt Mercatores satis à nobis cogniti, qui mercaturam exercent, unde, & præsumuntur habere alibi Correspondentes, qui, vel ex se, vel ex ipsorum Mercatorum bonis apti sint; Aliqui vero sint satis pauperes, qui contra, præsumuntur, non nisi sibi similes habere Correspondentes, idcirco ego semper consilium dedi, ut probi Negotiatores ad Mercatores illos locupletes confugerent, solitas ipsis dantes provisiones pro tali continuatione, semper enim judicavi, illicitè, atque adeo cum æquæ restitutionis recurri ad pauperes illos Continuatores, sique propter rationem jam dictam quia sicuti Mercatores illi præsumuntur habere pecuniam aliam, vel alia credita, sic hi pauperes non habere, præsumuntur. Hinc etiam sequitur, ut pauperes hi Continuatores non possint justè accipere provisiones, cum nullam operam utilem exhibeant, dum ad nullum cambium reale, vel solvendum, vel finendum concurrunt; Vt interius tacam non semel contragisse, hos Continuatores infamè note, ne literas missis quidem, sed ad suum arbitrium domi conscripseris, quas volueris; quia ratione illud cambium siccum, & usurarium fuisse vel cæcos videt.

6. Atque ex his etiam cognita nobis erit praxis, quam hæc declarandam non multò ante §. 1. art. 26. promisi, qua ratione scilicet se gerat Vidua, & quicumque homo non magnæ literaturæ, qui non cognoscunt tot conditiones, quot in cambio justo intercurrere debent. Dico enim prudentes, & sine rationabili scrupulo hos, posse dare cambium Mercatoribus locupletibus, nec manifestè malis, qui sub sua cura recipiunt expedire ea, quæ sunt necessaria ad Cambium, & Recambium; & de hoc modo dicam clariùs, §. 7.

Dico item, te posse dare ad cambium, cuiuslibet, confugiendo tamen promittendis, remittendis, que litteris, non quidem ad illos inopes Continuatores, sed ad prædictos Mercatores, qui hæc negotia cambiorum exercere solent quia sic prudenter præsumere potes, hos, ut expertos non errare, & ut bonos, nolle facere in conditionibus necessariò ponendis, ac denique, ut divites habere, unde cambia prædictis duobus illis modis licitis solvant.

Dico: Delictum nunquam est præsumendum, ergo cur ego d. beam præsumere illos, quamvis inopes continuatores delinquere, & injustam praxim solvendi cambii exercere; judicabo bonos, & bona fide ad eos, eorumque correspondentes confugiam.

7. Resp. Delictum nunquam est præsumendum, ut hominè ad aliquam praxim condemnem. At ut m. x. conscientiæ consulam, & ut certò & iusto titulo lucrum ex alienis pecuniis accipiam, debeo non sub dubio, sed certò iustitiam cognoscere, quæ certitudo hic, spectata illorum inopia, non adest. Et quidem magni momenti est prædicta ratio; non enim ego possum (ut alibi fusiùs dictum est) mihi sumere rem certò alienam ab alio possitam si debitem esse meam, quia illi faveret possessor; ergo, neque ego possum lucrum ex pecunia, quæ alius certò, ut suam possidet mihi sumere, prætextu cambii, de quo dubito, an sit verum, & iustum, atque adeo, an adit mihi verus titulus sumendi.

8. Respondeo secundo, delictum non esse præsumendum in dubio, & quando non adest evidens conjectura delicti, at nunc videor satis prudenter dubitare, spectata paupertate dictorum continuatorum, ipsos alia credita non habere, de quibus disponere possint.

9. Dico (de quo disponere possint) nam etiam si habeant credita aliorum, qui pari modo ad ipsos confugiant, si tamen eorum creditorum ipsi non sunt Domini, nec à Domino liberam habent potestatem de iis disponendi; quia ratione ea credita valent aliis vendi, vel dari; certè nulliter dat utur. Quod si ejusmodi correspondentes, quamvis pauperes de prædictis aliorum creditis disponere ex Dominorum voluntate possint (quod in his pauperibus non est præsumendum) jam non est, mus in casu, nec enim jam alia credita haberent, quæ dare possent ad cambium, vel mutare, &c.

10. Denique propter hæc, & similia viri timorati tantum illud consilium dant, ut in contractu Cambii, qui

B b 3 solet

solet coram Notario celebrari, semper scribatur nominatum persona, quae officium agit Correspondentis, & in casu mutationis, ut Campfor obligetur mutationem Campfario notam facere, aliumque qui supponitur, nominare; nam hoc modo facile cognoscetur, an is aptus sit, ad praedictas necessarias translationes dati, & accepti, de quibus dictum est, peragendas.

§. I. De pactis, quae solent apponi in contractu Cambii.

Pactum de pena ex Mora.

1. Primum pactum solet esse, ut si Campfarius sit in Mora solvendi Cambium; idque sua culpa, teneatur solvere Campfiori interesse lucri cessantis, & damni emergentis iuxta legittimas regulas ejusmodi lucris, & damni. Quaes igitur, an licitum sit ejusmodi pactum?

Respondeo, esse licitum, ex *Less. l. 2. c. 23. n. 69.* quia Campfor ex culpa aliena damnum pati non debet. Adverte tamen id, quod *supra*, hoc eodem c. 5. §. 1. num. 17. monui, jam nunc id esse consuetum in praxi, ut Campfor ex conventionione cum Campfario suscipiat apud se curam solvendi, & finiendi Cambium, quare, hac conventionione posita, nihil ex praedicta Mora debetur campfiori, quia nulla culpa est in campfario.

Pactum de obligatione ad recambiendum.

2. Secundum pactum esse solet, ut, si elapso tempore solutionis, campfarius sua culpa non solvit in loco condito, quod debet, obligetur ad recambiendum, id est, ad accipiendam eandem summam ad Recambium, qua summa solvit primum cambium. Quaes igitur, an id pactum sit justum?

Respondeo, esse justum, si ex ejusmodi Recambio campfor tantum habeat, quantum verè ex Mora solvendi, ipsi cessat de lucro; sed si justum non esset, quia esset onus superadditum. Ita *Less. loc. cit. n. 38.* Recole tamen, iterum, conventionem, quam modò recolui *num. precedente*, qua scilicet campfor suscipit sibi obligationem ad curandum de Recambio.

Pactum de continuando Cambio.

3. Tertium pactum esse solet, ut postquam literae à Correspondente redeunt, Placentia, v. g. Panonium cum Recambio, si campfarius pecuniam debitam numerato Panonni non solvat, intelligatur iterum fieri tertium Recambium, & sic continuare, &c. Quaes igitur, an hoc pactum sit justum?

Respondeo, justum esse pactum, si fiat de lucro, quantum campfiori cessat, vel quantum eidem emergit de damno, quantum nimirum acquisivisset, si alteri dedisset suam pecuniam ad cambium, vel deductis deducendis, alias negotiationes inivisset. Campfor enim non debet suis lucris privari ex culpa Campfarii.

Dices: Ergo numquam haec executio haberi poterit, & recuperari suum à campfore, quia semper campfarius dicit, se bene satisfacere per novum cambium. Respondeo. Nego consequentiam. Nam ut colligis ex dictis §. 2. Campfor libere celebrat novum cambium, quare poterit illud non celebrare, & consequenter Recambium non facere, & sic poterit cogere campfarium ad reddendum numerato capitale, & lucrum inde acquisitum.

Pactum de solvendo in eodem loco.

4. Quartum consuevit esse, ut non solvatur cambium in loco, ubi destinatur solutio, sed omnino in eodem loco, ubi datur, v. g. in exemplis *supra* positis, non Placentiae, sed Panormi. Quaes igitur, an hoc pactum sit justum?

Respondeo, hoc pactum nimis clare esse iniquum, quia destruit naturam contractus cambii, ut satis dictum est

supra c. 4. §. 2. n. 7. & hoc c. 5. §. 1. n. 14. quod tamen quid in proprio loco hic, ubi de pactis agitur, fuit notandum.

Pactum, ut pars soluta intelligatur de lucro.

5. Quintum pactum, ut non obligetur idem campfor sumere partem pecuniae, quam campfarius forte datur campfiori, computando in capitale, sed possit dicta cambiorum computare in lucra capitalis, seu cambii, donec omnia lucra solvantur. Quaes ergo, an hoc pactum sit justum?

Respondeo affirmativè, quia quando debetur lucrum ex fructibus ex radice procedentes, solutio prior debetur fructibus pro fructibus, *Leg. prima, C. de Solutionibus*, iuxta etiam ejusmodi pactum non fieret explicitè, tamen licet ex praxi communi, jam implicitè fieri semper illud intelligitur, ut notat Delugo *ad d. de Inst. n. 16.*

Pactum de adjiciendo lucrum Sorti.

6. Sextum pactum esse solet, ut donec te ipsam numerata pecunia solvatur totum capitale, & lucra capitalis secundi cambii, quod campfarius, seu ejus Procurator accipit à campfore, vel ejus Procuratore possit cedere non solum ex summa, quam campfarius accipit ad hoc, ubi primum capbium institutum est, sed etiam ex lucro talis cambii, & rursus, ut in tertio cambio idem capitale idem in quarto, & sic deinceps, uno verbo, ut dependatur lucrum sorti, donec, ut dixi, totum capitale, & lucra omnia numerata solvantur. Quaes igitur, an hoc pactum licitum sit?

7. Respondeo, licitum esse, ut habet Delugo, *l. ex. n.* quia jam lucrum cedit campfiori, qui campfor pactum hoc constare summam capitalis ad idem libitum, & sic aliis dare ad cambium, quare non est ratio, cur non possit, simili modo, dare huic Campfario. Illud adverte, si non procedere, si ab initio pactum institutum fuerit, si veretur interesse, & lucrum totum in fine totius cambii, tunc enim, cum nondum ejusmodi lucrum esset acquisitum campfiori, non posset ipse illud adjicere sortis, per se patet, & idem Delugo notat *loco cit.* & distinctus n. 11.

Pactum de solvendo Provisionibus.

8. Septimum pactum esse solet, ut campfarius solvat Provisiones. Quaes igitur, an hoc pactum sit justum?

Respondeo: Si pactum fiat, ut campfarius solvat, quae debet ex opera, quam correspondens, vel quilibet alius suscipit pro ipso campfario, aequum est pactum patet. At iniquum erit, si fiat, ut idem campfarius obligetur solvere operam, quam dictus correspondens, vel quilibet alius suscipit pro campfore; hanc enim correspondens exigit ab eodem campfore, cui servit, & alio stipendium non habet, non à campfario. In quatuordecim videtur correspondens suscipere laborem, & operam in gratiam campfarii, pro quibus dictus correspondens poterit suas provisiones legitime taxatas, vel tunc ipsi approbatas à campfario, accipere: Primum, quando ratione campfarii acceptat ejus literas Placentiae.

Secundò, quando quartis, & invenit pecuniam ibi ad secundum cambium, ut primum solvat.

Tertiò, quando illud solvit. Quartò, quando literas ad campfarium remittit Panonium. Porro, cujus provisiones sint haec provisiones, diximus *supra* §. 3. num. 5. & hoc potest *Lessius*, *l. 2. cap. 23. numero 55.* qui pro mutis variorum locorum varia esse ejusmodi pretia etiam demonstrat.

Pactum de executione in personam, & bona Campfarii.

9. Octavum pactum solet fieri, ut si non solvat campfarius id, quod debet, intelligatur, non solum fieri novum cambium, & continuari Recambia, ut modò